

24 Απριλίου, 1996

[ΝΙΚΗΤΑΣ, ΑΡΤΕΜΗΣ, ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ, Δ/στές]

ΧΑΡΟΥΛΑ ΑΧΙΛΛΕΩΣ,

Εφεσείουσα,

v.

ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ,

Εφεσίβλητης.

(Ποινική Έφεση Αρ. 6065).

Δημόσια εξύβριση κατά παράβαση του Άρθρου 99 του Ποινικού Κώδικα, Κεφ. 154 όπως τροποποιήθηκε από το Νόμο Αρ. 166/87 — Ποία τα συστατικά στοιχεία του αδικήματος.

Λέξεις και Φράσεις — "Sees one" στην υπόθεση **Brutus v. Cozens** — 5
Εισάγει παράλληλα με την εξύβριση διά λόγων και την εξύβριση με χειρονομίες.

Λέξεις και Φράσεις — "Καραγκιόζης" στο "Ελληνικό Λεξικό" Τεγό- 10
πουλου-Φυτράκη και Εμμανουήλ Κριαρά "Νέο Ελληνικό Λεξικό".

Μετά από καταγγελία ότι η εφεσείουσα, που ήταν ιδιοκτήτρια μπαρ στη Λεικωσία, προκαλούσε ενόχληση λόγω της δυνατής μουσικής που παιζόταν στο μπαρ της στις 2.00 το πρωί, ο Μ.Κ. 2, αστυφύλακας, με- 15
τέβη επιτόπου για να διερευνήσει την καταγγελία. Όταν ο Μ.Κ. 2 πληροφόρησε την εφεσείουσα ότι διατηρούσε το υποστατικό της ανοικτό και ότι σέρβιρε ποτά πέρα από την επιτρεπόμενη ώρα, αυτή τον εξύ-
βρισε με τη φράση "είσαι καραγκιόζης". Κρίθηκε ένοχη και της επι-
βλήθηκε πρόστιμο ΔΚ70-. Η έφεση στρέφεται κατά της καταδίκης. 20

Στην έφεση, ο δικηγόρος της εφεσείουσας υπέβαλε ότι δεν απο-
δείχθηκε ότι η λέξη "καραγκιόζης" έχει υβριστικό χαρακτήρα.

Το Εφετείο απέρριψε την έφεση και αποφάνθηκε ότι:

25
Η λέξη "καραγκιόζης", παρόλο ότι διατηρεί την αρχική της ση-
μασία που αφορά το θέατρο σκιών, έχει υβριστικό χαρακτήρα και

εκδηλώνει απέναντι στον υβριζόμενο περιφρόνηση, χλευασμό και είναι γενικά προσβλητική και μειωτική προς το πρόσωπο που απευθύνεται. Το ερώτημα κατά πόσο συγκεκριμένη συμπεριφορά είναι υβριστική αποτελεί θέμα πραγματικό. Δε χρειάζεται απόδειξη ότι προκλήθηκε οποιοσδήποτε παρευρισκόμενος να επιτεθεί.
5 Είναι αρκετό ότι ήταν ενδεχόμενο από την εξύβριση να αντιδράσει επιθετικά παριστάμενο πρόσωπο.

10 Οι λόγοι της έφεσης που έχουν σχέση με την αξιοπιστία των μαρτύρων δεν τεκμηριώθηκαν. Τα ευρήματα του πρωτόδικου Δικαστηρίου, όπως προκύπτουν από την αξιολόγηση της μαρτυρίας, είναι ορθά.

Η έφεση απορρίπτεται χωρίς έξοδα.

15

Υπόθεση που αναφέρθηκε:

Brutus v. Cozens [1972] 2 All E.R. 1297.

20 Έφεση εναντίον Καταδίκης.

Έφεση εναντίον της καταδίκης της Χαρούλλας Αχιλλέως η οποία κρίθηκε ένοχη στις 10 Οκτωβρίου, 1995 από το Επαρχιακό Δικαστήριο Λευκωσίας (Αριθμός Ποινικής Υπόθεσης 19101/94) στις κατηγορίες της (1) Δημόσιας Εξύβρισης και (2) Διασάλευσης της Δημόσιας Ειρήνης κατά παράβαση των Άρθρων 99 και 186Α του Ποινικού Κώδικα Κεφ. 154 και καταδικάστηκε από Ε. Κολατσή, Ε.Δ. σε πρόστιμο £75,- στην 1η κατηγορία ενώ δεν επιβλήθηκε ποινή στην 2η κατηγορία.

30

Δ. Κακουλλής, για την Εφεσείουσα.

Ε. Κλεόπα, για την Εφεσίβλητη.

35

Cur. adv. vult.

ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ: Την απόφαση του Δικαστηρίου θα δώσει ο δικαστής Νικήτας.

40

ΝΙΚΗΤΑΣ, Δ.: Δε χρειάζεται να σας ακούσουμε κα Κλεόπα.

Η εφεσείουσα είναι ιδιοκτήτρια μπαρ στην οδό Γερμανού Πατρών στη Λευκωσία. Κατηγορήθηκε στο Επαρχιακό Δικαστήριο Λευκωσίας για δύο αδικήματα: δημόσια εξύβριση κατά παράβα-

ση του άρθρου 99 του Ποινικού Κώδικα, Κεφ. 154, όπως τροποποιήθηκε από το νόμο αρ. 166/87. Επίσης για διασάλευση της δημόσιας ειρήνης, κατηγορία στην οποία αθωώθηκε και απαλλάχθηκε. Είχε όμως κηρυχθεί ένοχη στην πρώτη κατηγορία. Συγκεκριμένα ότι εξύβρισε μέσα στο μπάρ της τον παραπονούμενο αστυφύλακα (Μ.Κ.2) με τη φράση “είσαι καραγκιόζης”. Και της επιβλήθηκε πρόστιμο £70. Η έφεση στρέφεται κατά της καταδίκης στην κατηγορία αυτή. Δεν αμφισβητείται η ορθότητα της ποινής. 5

Την 6/1/94 στις 2.00 το πρωί ο Μ.Κ.1, που διαμένει περίπου απέναντι από το μπάρ της εφεσείουσας, την κατήγγειλε στην Αστυνομία για σοβαρή ενόχληση που προκαλούσε η δυνατή μουσική που παιζόταν στο υποστατικό της. Ο Μ.Κ.2 μετέβη επιτόπου μετά τη λήψη της καταγγελίας για να τη διερευνήσει. Όταν πληροφορήσε την εφεσείουσα πως θα την καταγγείλει ότι διατηρούσε το υποστατικό της ανοικτό και ότι σέρβιρε ποτά πέρα από την επιτρεπόμενη ώρα, αυτή αντέδρασε εξυβρίζοντας τον με την παραπάνω φράση. Η εφεσείουσα αρνήθηκε ενόρκως πως εκστόμισε τέτοια λόγια και κάλεσε δύο από τους παρευρεθέντες ως μάρτυρές της. Τον Μ.Υ.1 (που φαίνεται πως ήταν υπάλληλος της) και ένα από τους 3-4 θαμώνες που ήταν την ώρα εκείνη στο μπάρ (Μ.Υ.2). 10

Η πρωτόδικος δικαστής, μετά από αναλυτική παρουσίαση της μαρτυρίας και των δύο πλευρών, χαρακτήρισε τον παραπονούμενο ειλικρινή και αντικειμενικό μάρτυρα και τον πίστεψε. Συνάμα απέρριψε τη μαρτυρία της κατηγορουμένης και των μαρτύρων της σαν αναξιόπιστη. Προσδιορίζοντας την ποιότητα της μαρτυρίας της υπεράσπισης τη χαρακτήρισε μάλιστα σαν συντονισμένη ή προσυνηνομημένη προσπάθεια να παρουσιασθεί η εφεσείουσα “σαν θύμα, που δεν έπραξε τίποτε ή είπε οτιδήποτε κατά την εξέλιξη του επεισοδίου”. 15

Η νομική θεμελίωση της πρωτόδικης απόφασης επεκτάθηκε και στα ισχύοντα στην Ινδία της οποίας ο Ποινικός Κώδικας περιέχει παρόμοια πρόνοια για εξύβριση: Βλέπε Hari Singh Gour “The Penal Law of India, 9η έκδοση, 4ος τόμος, σελ. 4186 και επ., όπου ο συγγραφέας, αναλύοντας τα συστατικά στοιχεία του αδικήματος της εξύβρισης κατά το άρθρ. 504 του Ποινικού Κώδικα των Ινδίων, υπογραμμίζει ότι δεν αποτελεί εξύβριση απλώς η έλλειψη καλής συμπεριφοράς. Όπως αναφέρει στη σελ. 4189: 20

“The offence of criminal insult punishable by this section derives its criminality from the fact that it is intentional and gives provocation which is likely to lead to retaliation.”

Οι παραπομπές της πρωτόδικης απόφασης περιλαμβάνουν τη γνωστή αγγλική υπόθεση *Brutus v. Cozens* [1972] 2 All E.R. 1297. Η εκκαλούμενη απόφαση τονίζει την αντικειμενική φύση των στοιχείων του αδικήματος, που έθεσε ο Lord Reid με τη φράση:

5

“...an ordinary sensible man knows an insult when he sees or hears one.”

10 Φαίνεται πως οι λέξεις “sees one” εισάγει παράλληλα με την εξύβριση δια λόγων και την εξύβριση με χειρονομίες.

Θα μας απασχολήσουν τώρα μόνο οι λόγοι έφεσης που ρητά έθιξε και ανέπτυξε ο δικηγόρος της εφεσεύουσας. Το κύριο σημείο είναι πως δεν αποδείχθηκε - ούτε και για σκοπούς *prima facie* υπόθεσης - βασικός συστατικός όρος του αδικήματος: ότι η λέξη “καραγκιόζης” έχει υβριστικό χαρακτήρα. Ο συνήγορος αναφέρθηκε συναφώς στο Μεγάλο Λεξικό της Νεολληνικής γλώσσας του Α. Γεωργοπαπαδάκου στη σελ. 513 ότι η λέξη σημαίνει το λαϊκό θέατρο σκιών ή τον πρωταγωνιστή του μόνο. 15 Παραβλέπει όμως ο συνήγορος ότι το ουσιαστικό όπως και το επίθετο της λέξης, που αναφέρονται στο ίδιο λεξικό έχουν προσβλητική σημασία. Βλέπε λήμματα *καραγκιοζιλίκι*, *καραγκιοζιλιδικός*. Αλλά και η λέξη “καραγκιόζης”, παρότι διατηρεί την αρχική σημασία της που αφορά το θέατρο σκιών, κατάντησε να 20 σημαίνει τον γελοίο, αστείο, πειναλέο, τεμπέλη ή κακοφτιαγμένο άνθρωπο. Βλέπε σχετικό λήμμα στο “Ελληνικό Λεξικό” Τεγόπουλου-Φυτράκη, 3η έκδοση, σελ. 352 και Εμμανουήλ Κριαρά “Νέο Ελληνικό Λεξικό” σελ. 663. Είναι λέξη με την οποία ο 25 υβρίζων εκδηλώνει απέναντι στον υβριζόμενο περιφρόνηση, χλευασμό και είναι γενικά προσβλητική και μειωτική του προσώπου προς το οποίο απευθύνεται. 30

Η ουσία της υπόθεσης *Brutus v. Cozens*, ανωτέρω, όπως τη 35 συλλαμβάνει η σύνοψη στη σελ. 1297, είναι ότι στις λέξεις πρέπει να αποδίδεται το συνηθισμένο τους νόημα. Και ότι το ερώτημα κατά πόσον συγκεκριμένη συμπεριφορά είναι υβριστική αποτελεί θέμα πραγματικό. Η αναφορά του συνηγόρου σε απλουστευμένο φροντιστηριακό υλικό για μαθητές Στ' Δημοτικού, που σχετίζεται με την ιστορία του θεάτρου σκιών, ήταν, 40 εκτός από άσχετη, τουλάχιστον άστοχη. Και δεν είναι σωστό να μας απασχολήσει άλλο.

Αν πράγματι η εφεσεύουσα χρησιμοποίησε τη γλώσσα που της αποδόθηκε στον τόπο και υπό τις συνθήκες που είχε περιγράψει

ο παραπονούμενος, αναμφίβολα η χρήση της ενείχε υβριστικό χαρακτήρα. Το γεγονός ότι, όπως υπέβαλε ο κ. Κακουλλής, δεν υπήρχε μαρτυρία ότι προκλήθηκε οποιοσδήποτε παρευρισκόμενος να επιτεθεί δεν μεταβάλλει την κατάσταση. Δε χρειάζεται απόδειξη τέτοιου στοιχείου. Είναι αρκετόν ότι, όπως ρητά προβλέπει το άρθρ. 99, ήταν ενδεχόμενο από την εξύβριση να αντιδράσει επιθετικά παριστάμενο πρόσωπο. Στοιχείο που ασφαλώς συνάγεται στην κρινόμενη περίπτωση από τις περιστάσεις στο σύνολό τους. Απορρίπτουμε το λόγο έφεσης ότι η κατηγορούμενη κλήθηκε σε απολογία παρόλο που δε θεμελιώθηκε από πρώτη άποψη υπόθεση εναντίον της από την κατηγορούσα αρχή. Είχε προσαχθεί ικανοποιητική μαρτυρία αναφορικά με όλα τα συστατικά στοιχεία του αδικήματος, που δικαιολογούσαν απόλυτα τη δικονομική πορεία που ακολούθησε το δικαστήριο.

Οι υπόλοιποι λόγοι έφεσης έχουν σχέση με την αξιολογία των μαρτύρων. Συγκεκριμένα η μαρτυρία της Κατηγορίας, που έγινε πιστευτή και στήριξε το κατηγορητήριο, έχει εμφανιστεί από το δικηγόρο της εφεσείουσας ως αντιφατική και αναξιόπιστη. Γιατί ο μὲν παραπονούμενος δεν κατέθεσε πως είχε επηρεασθεί, θιγεί ή ενοχληθεί από τη λέξη αυτή. Ενώ ο Μ.Κ.3 (ο αστυνομικός που διερεύνησε το επεισόδιο της εξύβρισης) είπε ότι η έκφραση μειώνει το πρόσωπο στο οποίο απευθύνεται παρόλο που παραδέχθηκε πως δεν ήξερε τι ακριβώς σημαίνει. Περαιτέρω ο συνήγορος παραπονέθηκε για το λόγο ότι η μαρτυρία της υπεράσπισης απορρίφθηκε για τις αντιφάσεις που επισήμανε το δικαστήριο, οι οποίες όμως ήταν, κατά την άποψή του, επουσιώδεις.

Είναι βέβαιο ότι ο παραπονούμενος δε θεώρησε αθώα την επίμαχη έκφραση ούτε ασφαλώς την εξέλαβε ως εκδήλωση ευγένειας. Αν μη τι άλλο διότι υπέβαλε παράπονο που η Αστυνομία διερεύνησε. Ο άλλος μάρτυρας κατηγορίας ακριβώς εξέφρασε με τη μαρτυρία του την αντίληψη του συνετού μέσου ανθρώπου για το νόημα της λέξης. Δε θεμελιώθηκε κανένας λόγος για ανατροπή των ευρημάτων του πρωτόδικου δικαστηρίου, όπως προκύπτουν από την αξιολόγηση της μαρτυρίας. Ο δικηγόρος της εφεσείουσας δε μας έπεισε ότι η κρίση του δικαστηρίου για την ποιότητα της μαρτυρίας της υπεράσπισης δεν ήταν απόλυτα αιτιολογημένη.

Η έφεση απορρίπτεται χωρίς έξοδα γιατί δε ζητήθηκαν. 40

Η έφεση απορρίπτεται χωρίς έξοδα.